

Introducció

En matèria de salut pública, la Diputació de Barcelona ha desplegat una estratègia per proporcionar als equips municipals tant la informació de base com els fonaments metodològics necessaris per afrontar el procés d'elaboració d'un pla local de salut.

En el marc d'aquesta estratègia, la Secció d'Informació i Anàlisi en Salut Pública de la Diputació de Barcelona es planteja la necessitat de proporcionar una guia metodològica que faciliti als governs locals els elements necessaris per afrontar l'avaluació del Pla local de salut. Una guia que proporcionï un model d'avaluació de referència compartida, basat en un procés reflexiu i deliberatiu sobre què val la pena explorar quan volem rendir comptes i què cal fer per millorar.

Aquesta guia metodològica suggereix algunes fórmules per respondre les preguntes d'avaluació que sol plantejar un pla local de salut. És un instrument de treball tècnic al servei de les polítiques locals que, lluny de ser una fórmula rígida i tancada, es presenta com un punt de partida subjecte a l'adaptació de qualsevol equip que vulgui avaluar el seu pla.

Antecedents i punts de referència

El document de referència que acompanya aquesta guia i li dóna sentit és la *Guia metodològica per a l'elaboració d'un Pla Local de Salut*¹, elaborat pel Servei de Salut Pública de la Diputació de Barcelona. Es tracta d'un document que neix amb la finalitat de facilitar la confecció de plans de salut des d'una perspectiva local i integradora i que, com no podia ser d'altra manera, estableix el punt de referència d'un bon pla local de salut quan arriba l'hora d'avaluar.

D'altra banda, el model d'avaluació que es presenta a continuació es pot considerar el resultat d'haver posat en diàleg aquest punt de referència amb algunes de les aportacions més rellevants sobre l'avaluació d'intervencions basades en el treball en xarxa.

---

¹ La "*Guia metodològica per a l'elaboració d'un Pla Local de Salut*" està disponible a l'adreça: <http://www.diba.cat/web/salutpublica/guia-metodologica-plans-locales-salut>.

Una d'aquestes aportacions la fa Creechy Willard (1) quan suggereix la necessitat d'avaluar un pla tenint en compte si la xarxa que aquest ha aconseguit desplegar està treballant amb el potencial màxim. És a dir, quan ens convida a pensar l'avaluació, no només des del punt de vista de l'acompliment d'unes determinades activitats, sinó també identificant els canvis que resulten de la combinació d'esforços en el marc del treball en xarxa.

D'altres ens han portat a posar l'accent en la sostenibilitat. Arthur Zimmermann (2), per exemple, assumeix aquest aspecte com un factor fonamental del treball en xarxa i ens convida a avaluar els resultats obtinguts en termes de consolidació i continuïtat, parant atenció en quatre criteris que considera clau: lideratge en el maneig de la informació, participació, democràcia interna i credibilitat.

Wilson i Núñez (3) en canvi, ens proporcionen un marc de referència lleugerament diferent. Sobre la base de tres dimensions operacionals (l'estratègica, la de la gestió i la del lideratge/participació), ens han portat a pensar l'avaluació dels plans locals de salut tenint en compte tres de les característiques que, per anar bé, hauria de tenir tota xarxa d'acció local en salut: dinamisme, democràcia i diversitat.

I una darrera proposta, que és la que ens ha portat a imaginar l'avaluació dels plans locals de salut posant en primer pla el concepte de capital social (4). Si el capital social és el conjunt de recursos actuals o potencials que s'acumulen en un grup, en virtut de posseir una xarxa duradora de relacions més o menys institucionalitzades (5), ens ha semblat bona idea plantejar l'avaluació de les xarxes d'acció local en salut tenint en compte si els actors que les constitueixen han incrementat la capacitat de mobilitzar recursos a través de les relacions, les informacions, els contactes, les influències, etc., que cada xarxa ha configurat.

Durant la fase d'elaboració d'aquesta guia moltes persones, sobre la base de la seva experiència en l'articulació d'estratègies multidisciplinàries i intersectorials, han contribuït a fer intel·ligibles aquests conceptes i a validar les versions preliminars d'aquest model d'avaluació.

I és que la concreció i operacionalització de moltes d'aquestes idees no hauria estat possible sense la col·laboració, la predisposició i el compromís de tots els equips locals de salut, de totes les persones i de totes les institucions que han participat en la discussió i validació d'aquest model.

Com utilitzar aquesta guia

Aquesta guia s'ha redactat amb l'ànim de facilitar als equips municipals de salut un abordatge autònom de l'avaluació del seu pla local de salut.

A la *Guia metodològica per a l'elaboració d'un Pla local de salut* ja se'ns convida a desenvolupar i a aplicar una actitud de seguiment i d'avaluació durant les diverses fases d'implementació del Pla. Tot plegat, amb la finalitat de preparar un esborrany d'informe final d'avaluació que pugui ser discutit en el marc del grup motor-coordinador-director i que proporcioni unes conclusions de tota la comunitat i per a tota la comunitat.

Aquesta guia proposa un seguit de fases i procediments per a la recollecció i la generació de les dades necessàries per elaborar aquest informe final d'avaluació.

Ara bé, que la guia estigui dissenyada per facilitar una avaluació final amb perspectiva tant sumativa (*hem aconseguit el que volíem?*) com formativa (*què podem fer per millorar?*) no vol dir que només hi haguem de pensar quan comença a exhaurir-se la vigència del Pla. Convé tenir presents les recomanacions d'aquesta guia des del moment mateix de la definició del Pla, per anticipar quines preguntes voldrem respondre en el futur, i quines eines utilitzarem per obtenir les dades necessàries per fer-ho.

Al llarg del document es va desenvolupant un procés que:

Vegeu l'esquema 1

1. Parteix de la definició del marc teòric en el qual es basa el model d'avaluació.
2. Continua amb la representació de la lògica o teoria del canvi que hi ha darrere d'un pla local de salut.
Podeu fer-ne una adaptació per explicar el vostre pla en el moment de redactar-lo.
3. Estableix les pautes per dissenyar les preguntes i els indicadors més adients per avaluar aquesta teoria.
Podeu prendre-les com a punt de referència per establir, des del mateix moment de la redacció del pla, quines preguntes i quins indicadors utilitzareu per avaluar-lo.
4. Presenta un conjunt d'eines de suport al treball de camp necessari per dur a terme l'avaluació.
Seràn d'utilitat un cop el Pla arribi a l'estadi final, i us trobeu amb la necessitat de nodrir els indicadors que us ajudaran a respondre les preguntes d'avaluació.

Esquema 1: Què trobarem en aquest document?

